

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Konneveden kunta yhtyy Pienten kuntien verkoston antamaan lausuntoon, koskien työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuuta.

Konneveden kunta haluaa korostaa, että tehtävässä muutoksessa tulee kunnioittaa Perustuslain mukaista kuntien itsehallintoa. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena kuntien yhteistoiminta-aelimien tehtävien lisäämistä siinä määrä ja sillä tavalla, että se vaikuttaisi oleellisesti jäsenkuntien hallintoon ja vaarantaisi kunnallisen itsehallinnon periaatteisiin sisältyvän periaatteen kunnan päätösvallan kuulumisesta kuntalaisten valitsemille toimielimille. (PeVL 65/2002 vp, s. 3, PeVL 11/1984 vp, s. 2/I)

Lakiesityksessä on ongelmallista sen suhde kuntien itsehallintoon, että sen perusteluna käytetään vaatimusta 20 000 työvoimapohjasta, jota lakiesityksessä ei perustella. Valmistelussa oleva malli, että julkishallinnon palveluja ajetaan suurempiin kokonaisuuksiin, on viime vuosikymmeninä ollut lainsäädännön valmistelijoiden malli. Siitä on tullut siinä määrin itsestään selvyyttä, että työvoimapohjan laajuudesta ei ole esitetty perusteluja. Käytetystä suurten kokonaisuuksien mallista on vähän tutkimustietoa, joka tukisi sen tehokkuutta. Kuntien suuruuden ekonomia näyttäytyy usein helppona ratkaisuna päästä eroon ”hevosaijakauden” rakenteista, mutta on vaikea nähdä keskustelua, jossa pyrittäisiin ymmärtämään, mikä on paikallisen yhteisön ja talouden dynamiikka ja mitä muutoksia suuruuden ekonomia tässä aiheuttaa. (Mäntysalo, R., Kallio, O., Niemi, P., Vakkuri, J. & Tammi, J. (2012). Suuruuden ekonomiaa ja repaleisia kuntarakenteita – yhdyskunta- ja

kustannusrakenteiden kytkentöjä Paras-kaupunkiseuduilla, Kunnallistieteellinen aikakauskirja 40(4), 327-345.)

Kunnissa tunnetaan parhaiten työllisyys- ja yritystilanne, pienissä kunnissa jopa siten, että tiedämme henkilöjen tasolla, kuinka heitä voidaan parhaiten auttaa työllistymään, samoin kuinka paikallisia yrityksiä autetaan menestymään. Kunnat tekevät hyvää yhteistyötä keskenään maakunnan tasolla ja myös maakunnan rajojen ylitse. Kunnat pystyvät ottamaan TE-palvelujen järjestämisvastuun, aivan siinä missä kunnissa tuotetaan monia muitakin vaativa palveluja, kuten sivistystoimenpalvelut.

Konneveden kunta pitää ongelmallisena, että esitetyssä mallissa ei esitetä todellisia ratkaisuja pitkäaikaistyöttömien huomioimiseksi. Olisi tarpeen tunnustaa lainvalmistelussa, tiedossa oleva tosiasia, että osa pitkäaikaistyöttömistä, eivät sairauden tms. tule työllistymään. Tulisi löytää malli, jossa tunnustettaisiin tämä tilanne, ja tällaiset pitkäaikaistyöttömät tulisi ohjata muiden toimenpiteiden kohteeksi. Nyt käytössä oleva malli jatkuu esityksen mukaisesti, että kunnat joutuvat maksamaan näistä henkilöistä työmarkkinatuen kuntaosuutta, jota pidetään kansanomaisesti sakkomaksuna. Epäkohtana on, että jatkossa työllistämistoimenpiteissä ja ansionsidonnaisella työttömyyspäivärahalla olevat työttömät lisäävät kunnan maksuosuutta porrastetusti. Kyseessä on rangaistusmenettely, joka ei tue lakiesityksen tavoitteita.

Kunnalla käytössä olevia työllistämiskeinoja ollaan merkittävästi poistamassa. Hyvinvointialue- ja TE-muutoksen yhteydessä lainsäädännön muutoksilla heikennetään kolmannen sektorin mahdollisuuksia osallistua yhteistyössä kunnan kanssa työllistämiseen. Osana näitä muutoksia, toimivat kuntien työpajatoiminnat ollaan lopettamassa. Lakiesityksen mukaan työllistäminen jäisi pitkälti yrityssektorin harteille. Kokemuksiemme mukaan yritykset eivät työllistä pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä tai muuten suoritteeltaan heikkotasoisia henkilöitä. Onkin riskinä, että heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt todella jäisivät tässä uudessa mallissa työttömiksi ja roikkuisivat sillä ”sakkolistalla” pitkään, kunnan ollessa velvollinen maksamaan heistä sakkomaksut. Lakiehdotus asettaa eriarvoiseen asemaan työttömät ja pitkäaikaistyöttömät. Kuilu työtätekevien ja työttömien ja pitkäaikaistyöttömien välillä tulee ilmeiseksi.

Konneveden kunnan alueen työvoima käy suuressa määrin Äänekosken alueella töissä. Esitetty rahoitusmalli, vastaa heikosti suhdannevaihteluihin on suuri riski tämän tyyppiselle kunnalle. Esitetty rahoitusmalli reagoi liian hitaasti tapahtuviin suhdannevaihteluihin.

Pasanen Mika

Konneveden kunta - Kunnanjohtaja Mika Pasanen, Konneveden kunta

